

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська лінгвокультурологія

Освітньо-професійна програма *Середня освіта (Українська мова і література) другого магістерського рівня вищої освіти)*

Спеціальність *014 Середня освіта*

Галузь знань *01 Освіта / Педагогіка*

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від "27" серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	“Українська лінгвокультурологія”
Викладач	кандидат філологічних наук, доцент Грещук Валентина Василівна
Контактний телефон викладача	050-687-93-63
E-mail викладача	valentyna.greshchuk@gmail.com
Формат дисципліни	денна
Обсяг дисципліни	90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення основних аспектів щодо підготовки лекційних, практичних занять із мовознавчих дисциплін.
2. Анотація до курсу	
<p>У системі підготовки магістрів зі спеціальності 014 Середня освіта 014.01 «Українська мова і література» важливу роль відіграє усвідомлення взаємозв'язку рідної мови та культури народу. Сучасне осмислення ролі людського чинника висуває низку питань щодо безпосередньої взаємодії мови й культурно-духовних цінностей, їх відтворення в національно-орієнтованих формах, забезпечення вербального супроводу культурного поступу. Пропонований курс покликаний закласти надійні підвалини щодо опанування магістрантами лінгвокультурології як інтегративної гуманітарної дисципліни, її базових одиниць та категорій, національно-культурної специфіки комунікації.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу – навчити магістрантів оперувати базовими поняттями лінгвокультурології та її категорійним апаратом, визначати взаємозв'язок між мовою, культурою та людиною, розрізняти культурно-мовну та етнокультурні компетенції, аналізувати мовні сутності в лінгвокультурологічному аспекті, здійснювати комплексний лінгвокультурологічний аналіз тексту.</p> <p>Основні цілі вивчення курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоїти відомості з історії виникнення та розвитку лінгвокультурології як дисципліни; - опанувати поняттєвий та категорійний апарат лінгвокультурології; - засвоїти лінгвокультурологічний аспект української фразеології; - вивчити тропіку з погляду лінгвокультурології; - здобути знання з лінгвокультурологічної інтерпретації символів; - ознайомитись із основними духовно-культурними концептами української культури. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Під час вивчення ОК «Українська лінгвокультурологія» студенти набувають таких загальних і фахових компетентностей, зазначених в ОП 014 Середня освіта (Українська мова і література):</p> <p>ЗК 2.Здатність проведення досліджень, розробки проєктів та генерування нових ідей в галузі освіти.</p> <p>ЗК 3. Здатність до пошуку, оволодіння сучасними знаннями та інформаційними технологіями.</p> <p>ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії і реалізації її у професійній діяльності.</p> <p>ФК 7.Здатність проводити фахово орієнтовані наукові дослідження, брати участь у різних формах наукової комунікації.</p>	

ФК 10. Здатність до застосування знань, умінь і навичок із циклу професійно- наукових дисциплін, володіння мовознавчими і літературознавчими термінами та поняттями, застосування їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів.

ФК13. Здатність дотримуватись принципів академічної доброчесності.

ПРН 4. Здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів, інтерпретувати мовно-літературні процеси.

ПРН 5. Уміти організовувати та проводити науково-педагогічні дослідження, представляти їх результати у письмовій та усній формах, представляти результати досліджень у публікаціях, кваліфікаційних роботах, узагальнювати емпіричні дані, робити умовиводи та формулювати висновки.

ПРН 6. Застосовувати сучасні та інноваційні технології для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження.

ПРН 9. Володіти комунікативною мовленнєвою компетентністю української та іноземної мови задля ефективної міжкультурної комунікації та підвищення професійного рівня.

ПРН. 10 Володіти критичним мисленням, творчо використовувати різні теорії і досвід (вітчизняний і закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН 14. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			12		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			18		
самостійна робота			60		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
I	014 Середня освіта 014.01 Українська мова і література	1	Вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Історія виникнення лінгвокультурології. 1. Поняття лінгвокультурології. 2. Етапи розвитку лінгвокультурології. 3. Сучасний стан української лінгвокультурології. 4. Місце лінгвокультурології в системі гуманітарних дисциплін.	лекція	1, 4, 9, 15	2 год	5 балів, 6 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
	практичне заняття		2 год		
	самостійна робота		6 год опрацювати відповідні наукові джерела		
Тема 2. Теоретичні засади лінгвокультурології. 1. Мова і культура. 2. Українська мова у зв'язках з національною культурою.	лекція	1, 4, 9, 15	2 год	5 балів,	протягом семестру згідно з розкладом занять
	практичне заняття		2 год		
	самостійна				

<p>3. Об'єкт, предмет, мета й завдання лінгвокультурології.</p> <p>4. Базові поняття лінгвокультурології.</p>	робота		6 год	6 балів	
<p>Тема 3.</p> <p>Поняття картини світу в лінгвокультурологічному вимірі.</p> <p>1. Типологія картин світу.</p> <p>2. Національно-мовна картина світу.</p> <p>3. Мовна особистість як носій етнокультурних знань.</p> <p>4. Культурно-мовна компетенція в лінгвістичному аспекті.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p> <p>самостійна робота</p>	4, 6, 9, 10, 14	<p>2 год</p> <p>2 год</p> <p>6 год</p> <p>опрацювати відповідні наукові джерела</p>	<p>5 балів,</p> <p>6 балів</p>	протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 4.</p> <p>Лінгвокультурологічний аспект слова фраземи тексту.</p> <p>1. Культурно-мовний компонент.</p> <p>2. Міфологема в лінгвокультурології.</p> <p>3. Внутрішня форма слова в етнокультурологічному аналізі.</p> <p>4. Народна фраземіка як предмет лінгвокультурології.</p> <p>5. Текст як лінгвокультурологічна категорія.</p> <p>6. Регіональний аспект лінгвокультурології.</p>	<p>практичне заняття</p> <p>самостійна робота</p>	2, 4, 6, 10, 13	<p>2 год</p> <p>6 год</p> <p>опрацювати відповідні наукові джерела</p>	<p>5 балів,</p> <p>6 балів</p>	протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 5.</p> <p>Тропіка і мовні фігури з погляду етнокультурології.</p> <p>1. Образність як культурологічна категорія.</p> <p>2. Тропіка й мовні фігури в системі лінгвокультурологічних засобів.</p> <p>3. Поетичні епітети в образній системі мови.</p> <p>4. Порівняння як культурологічне явище.</p> <p>5. Метафоричне слововживання.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p> <p>самостійна робота</p>	3, 4, 9, 11, 12	<p>2 год</p> <p>2 год</p> <p>8 год</p> <p>опрацювати відповідні наукові джерела;</p>	<p>5 балів,</p> <p>6 балів</p>	протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>Тема 6. Образи й оцінка в лінгвокультурологічному вимірі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміни слововживання в дзеркалі лінгвокультурології. 2. Образ України в культурологічному аспекті. 3. Мовна оцінка в етнокультурному вимірі. 4. Українська мова як цінність. 	<p>практичне заняття</p> <p>самостійна робота</p>	<p>3, 4, 9, 12</p>	<p>2 год</p> <p>8 год</p> <p>опрацювати відповідні наукові джерела</p>	<p>5 балів,</p> <p>6 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 7. Лінгвокультурема та архетипи в національній культурі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття лінгвокультури. 2. Диференційні ознаки та архетипи в національній культурі. 3. Архетип у національній культурі. 	<p>практичне заняття</p> <p>самостійна робота</p>	<p>3, 4, 9</p>	<p>2 год</p> <p>6 год</p> <p>опрацювати відповідні наукові джерела</p>	<p>5 балів,</p> <p>6 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 8. Словесні символи в національній культурі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лінгвокультурологічна інтерпретація символів. 2. Архетип і національний символ. 3. Символи довкілля. Рослинні слова-символи. 4. Орнітологічні слова-символи. 5. Символізація анімалістичних назв. 6. Символізація предметних назв. 7. Словесний символ у тексті. 	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p> <p>самостійна робота</p>	<p>3, 4, 8, 9</p>	<p>2 год</p> <p>2 год</p> <p>8 год</p> <p>опрацювати відповідні наукові джерела</p>	<p>5 балів,</p> <p>6 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 9. Духовно-культурні концепти.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепти в аспекті лінгвокультурології. 2. Абстрактно-емоційні концепти. 3. Концепт як художня категорія. 	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p> <p>самостійна робота</p>	<p>1, 4, 5, 7, 9, 16</p>	<p>2 год</p> <p>2 год</p> <p>6 год</p> <p>опрацювати відповідні наукові джерела</p>	<p>5 балів,</p> <p>9 балів</p>	<p>протягом семестру</p>
6. Система оцінювання курсу					
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт “9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та</p>				

	розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» [Режим доступу: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/04/Polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protseesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protseesu-v-DVNZ-%c2%abPrykarpatskyi-natsionalnyi-universytet-imeni-Vasyliia-Stefanyka%c2%bb.pdf). Загальні 100 балів включають: 30 балів за практичні заняття; 20 балів за самостійну роботу; по 15 балів на 2 контрольні роботи; 20 балів за тести.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично довершене висвітлення питань.
Практичні заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 [https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc?fbclid=IwAR14PNKG9iKdUn4Njsj0X0rOCZr7YVFeNGdlgE3J2alaDNsc_GiizOs3_NQ](https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%83-%D1%83-%D0%94%D0%92%D0%9D%D0%97-%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82-%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%96-%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8F-%D0%A1%D1%82%D0%B5%D1%84%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpLODcN6M2XR7GPFip0uT8) і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc?fbclid=IwAR14PNKG9iKdUn4Njsj0X0rOCZr7YVFeNGdlgE3J2alaDNsc_GiizOs3_NQ

8. Рекомендована література

1. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. М., 1996.
2. Венжинович Н. Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології. Ужгород, 2018.
3. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: словник-довідник. К., 2006.
4. Загнітко А., Богданова І. Лінгвокультурологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вид. 3, перероблене і доповнене. Вінниця, 2017.
5. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. М., 2004.
6. Кононенко В. І., Кононенко І. В. Національно-мовна картина світу // Духовні цінності українського народу / За ред. В. І. Кононенка. Київ; Івано-Франківськ, 2002.
7. Кононенко В. І. Концепти українського дискурсу. Київ; Івано-Франківськ, 2002.
8. Кононенко В. І. Символи української мови. Івано-Франківськ, 2013.
9. Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія. Київ, 2008.
10. Корнилов О. Я. Языковые картины мира как производные национальных менталитетов.
11. Космеяда Т. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики. Львів, 2000.
12. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафори, котрими ми живем: Язык и проблемы социального взаимодействия. М., 1988.
13. Назаренко О. В. Українська фразеологія як вираження національного менталітету. АКД. Дніпропетровськ, 2001.
14. Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира // Под ред. Б. А. Серебренникова. М., 1988.
15. Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология. Ценносно-смысловое пространство языка : [учебное пособие] / Алефиренко Н.Ф. – М. : Флинта, Наука, 2010. – 352 с.
16. Дороз В.Ф. Українська мова в діалозі культур : [навчальний посібник] / Дороз В.Ф. –

К. : Ленвіт, 2010. – 231 с

17. Лінгвістика та лінгводидактика : кредитно-модульні курси магістратури : навчальний посібник для студентів ВНЗ 3–4 р.а. зі спеціальності «Українська мова і література» / [О.І. Потапенко, Т.І. Товкайло, Л.П. Кожуховська, Т.В. Чубань, Я.О. Потапенко] ; за заг. ред. проф. О.І. Потапенка. – К. : Міленіум, 2012. – 320 с.
18. Лінгвістика. Лінгвокультурологія : зб. наук. пр. : Іншомовний дискурс : складники, проблеми та навчання : наукова монографія / за заг. ред Панченко О. І. Шепеля Ю. О.– Дніпропетровськ : Акцент ПП, 2016. – Т. 9. – 143 с.
19. Кам'янець А. Б. Інтертекстуальна іронія і переклад: монографія / А.Б. Кам'янець. – К.: Видавець. – 2010 р. –176 с.
20. Деменчук О. В. Лінгвістика експерієнцій: динамічні моделі в семантиці лексики чуттєвого сприйняття: монографія. Рівне. 2011. 415 с.
21. Ткаченко О. Б. Українська мова й українська культура // Українська мова: сьогодення й історична перспектива. К., 2014. С. 146-200.
22. Яремко Я. Сучасна політична термінологія: на перетині когніції та комунікації. Дрогобич, 2015.

Викладач кандидат філологічних наук, доцент *Грещук Валентина Василівна*